

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF PUBLICATIONS ON WELLNESS TOURISM

Mrudhusha Mohanan^a , Suraj Kushe Shekhar^b

^a School of Mechanical Engineering, Vellore Institute of Technology, Vellore, India, <https://orcid.org/0000-0003-2177-8404>, e-mail: mrudhusha.mohanan@vit.ac.in, mridhu267@gmail.com

^b School of Mechanical Engineering, Vellore Institute of Technology, Vellore, India, <https://orcid.org/0000-0002-5987-3848>, e-mail: surajk.shekhar@vit.ac.in, surajkushe@gmail.com

How to cite (APA style): Mohanan, M., Shekhar, S.K. (2022). Bibliometric analysis of publications on wellness tourism. *Turyzm/Tourism*, 32 (2), 69–86. <https://doi.org/10.18778/0867-5856.32.2.04>

ABSTRACT

Wellness tourism is emerging as one of the most preferred tourism segments for both travel enthusiasts and ordinary vacation seekers due to the COVID-19 pandemic and the resultant stress and anxiety. It is a niche tourism segment with enormous ability to emerge as the most in demand for coming years. This study carries out a bibliometric analysis to identify the prominent journals, their characteristics and total citations, trending keywords, emerging topics etc, in wellness tourism. With 159 articles extracted from the Web of Science database, it was observed that the word 'health' was often used, and that 'medical tourism' was the most popular topic. China takes the lead among world nations for having conducted most research in this field. The findings of the study could be beneficial to the research community, academia, the tourism industry and policymakers. The publication acknowledges its limitations but gives the implications for further research.

KEYWORDS

bibliometrics, health, tourism, travel, wellness

ARTICLE INFORMATION DETAILS

Received:
21 December 2021
Accepted:
30 September 2022
Published:
30 December 2022

1. INTRODUCTION

Wellness tourism is one of the fastest-growing market categories globally, according to the Global Wellness Institute (GWI) and Global Wellness Summit. From 2017 to 2019, the sector's annual growth rate was higher than the overall tourism growth rate. Due to the COVID-19 pandemic outbreak, wellness tourism expenditure reached \$720.4 billion in 2019 and then dropped to \$435.7 billion in 2020. However, it was reported that wellness tourism expenditure dropped slightly less than overall tourism in 2020 (Global Wellness Institute, 2021).

Wellness tourism, as a niche segment has been gaining popularity with detox travel trips and the

wellness retreat range of products in recent years and is expected to flourish in the future (Kaushik, 2020). Wellness tourism is a subcategory of health tourism (Mueller, Lanz Kaufmann, 2001), which can be equated to a journey that includes one or more of the following aspects: health of body, mind and spirit, self-reliance, physical abilities, aesthetics, diet quality, leisure, meditation, mental activities, environmental consciousness, and responsiveness to interpersonal relationships (Smith, Puczko, 2008). The concept of wellness tourism is gradually evolving from a traditional view of health to holistic wellness (Kazakov, Oyner, 2021). Beauty treatments, relaxation, yoga, intellectual engagement, and a strong emphasis on environmental

consciousness and social connections are significant parts of wellness tourism (Csirmaz, Petó, 2015).

Until recently, most of wellness tourism research has focused on travelers visiting spas or acquiring health or medical products (Bennett, King, Milner, 2004; Connell, 2006). Presently, newer research and investigations focus on a holistic picture of wellness, indicating the growth of wellness tourism. It can only be articulated broadly, as it is linked to diverse personal and social elements, considering lifestyles and individual choices (Dini, Pencarelli, 2022). Tourism researchers have begun to publish analyses and commentaries on how the industry has progressed from its early forms of religious, mental and health tourism from the first decade of 21st century (García-Altés, 2005). The research was undertaken to examine the advancements and developments in 'wellness tourism' including recognition that tourism marketing was ineffective (Font, McCabe, 2017). The rise of wellness tourism has been further investigated, together with the social, political and economic forces that have influenced it (Lunt, Carrera, 2010). Studies revealed that the growth of wellness tourism and the fundamental reason for its expanding popularity is its positive effects on social and economic well-being (Kazakov, Oyner, 2021).

This research examines the previous literature on wellness tourism in the hospitality industry and conducts a bibliometric analysis. It aims to identify the main authors, sources, keywords, trending keywords, and so on in the field. Policymakers, academicians, and researchers may be able to use the findings of the study to steer future studies and identify solutions to present problems.

The current international scenario of the COVID-19 pandemic and its repercussions generates numerous wellness tourism questions that need to be addressed. Researchers estimate that the outbreak may affect tourist behavior in favor of wellness tourism (Wen et al., 2021). For this study, researchers choose to find answers to the following questions which will help in understanding the trends of wellness tourism literature and give a comprehensive framework for future research in tourism and hospitality management. The following questions are investigated in this research:

1. What are the most vital aspects of the literature on wellness tourism in the field of tourism and hospitality?
2. What are the main trends and emerging topics in the literature on wellness tourism?

2. METHODS

Bibliometric analysis is an analytical computer-assisted evaluation, which can find significant articles, authors and their relationships, by reviewing all the

publications linked to a specific topic or field (Han et al., 2020). By offering a fair, structured and reproducible review method, bibliometric analysis considerably enhances the effectiveness of the literature review. It allows the mapping of study domains and relevant works without subjectivity, which is essential for a holistic study process (Nasir et al., 2020).

The Web of Science (WoS) database is the repository used to collect publication information on Wellness Tourism as it has been one of the most extensively utilized databases for bibliometric analysis in a variety of research domains during recent decades (Butt, Malik, Shahbaz, 2021; Merigó, Yang, 2017). The WoS database delivers rich bibliometric data significant for citation analytics. It aptly depicts the knowledge in a specific field of study, by assessing prominent authors, universities and contributing nations working in a particular domain of academic research (Hossain, 2020).

The procedure used for this study were as follows: first, the WoS database was selected to obtain the data. The search operation was carried out on 25 October 2021 and the keywords 'Wellness' and 'Tourism' were used together to obtain the data. The option was also set as 'all fields' in WoS search criteria. The search operation retrieved 159 documents (2006 to 25 Oct 2021) from 95 sources of which 148 documents were research articles. Bibliometric visualization was carried out in a R-based software known as Biblioshiny.

The analysis used diverse pictorial and graphical representations of data, such as 'word cloud', which is a group of words illustrated at different scales, showing the words that appeared most consistently in articles on Wellness Tourism. Another tool used was a thematic plot or map, a co-word network analysis tool used for data presentation. It uses word clustering and interpretive spatial data analysis to identify patterns and connections between words (Hinterberger, 2018). A conceptual structural graph or map was also used for the analysis, a visual representation of co-word evaluation that examines the major themes in a body of literature, their relationships, and their progression across time (Mora-Valentín, Ortiz-de-Urbina-Criado, Nájera-Sánchez, 2018).

3. RESULTS

Key information

Using the search key, WoS retrieved documents from 2006 to 25 October 2021: 159 papers (148 articles, 8 book chapters, and 3 early access articles) were retrieved from the WoS repository. The documents have been obtained from 95 sources in the form of journals, books, etc. The analysis highlighted that the average date of

JOURNALS

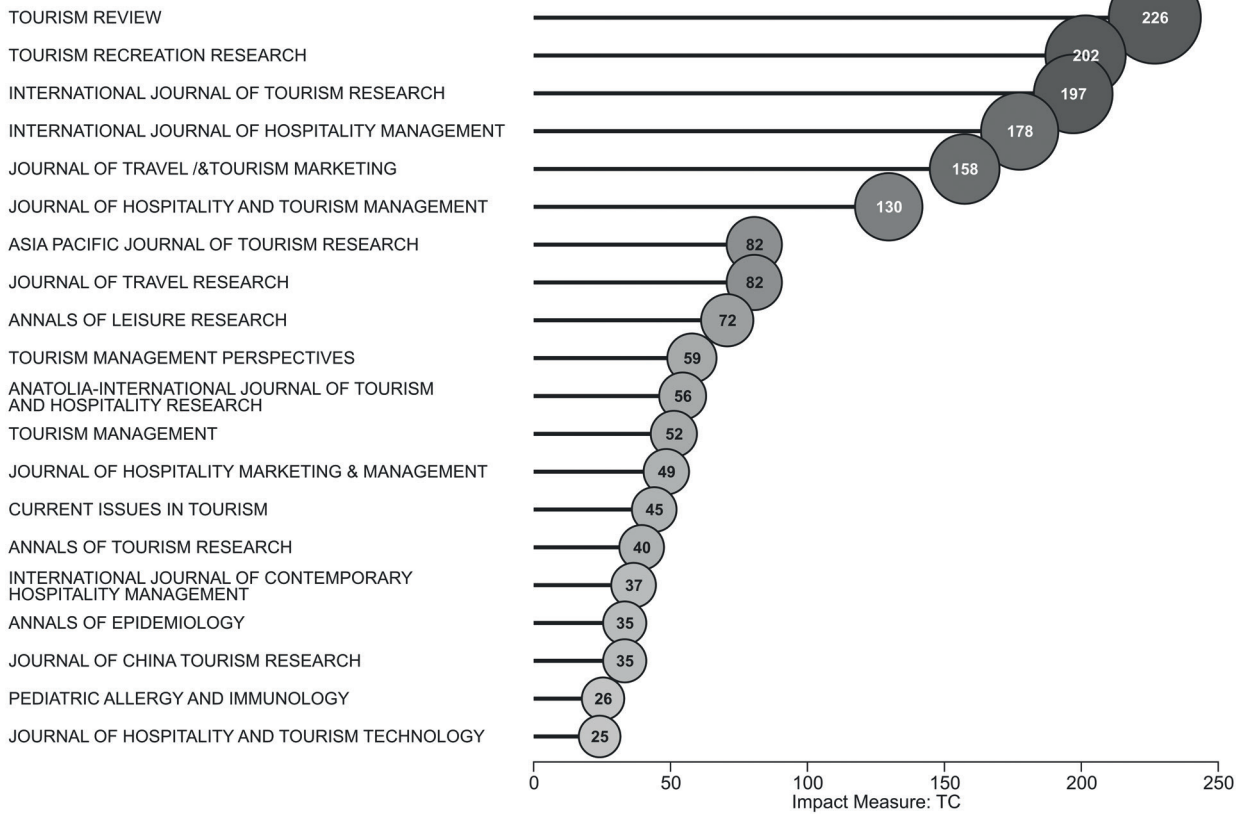

Figure 1. Top 10 journals in wellness tourism as per the total citation index
Source: own research

publication was 5.17 years ago, with the average citations per document being 13.27. The average citations per year per document were found as 2.77 and the total number of references as 6457. The documents contained 350 keywords plus extended and 590 author keywords. A total of 353 authors and 436 author appearances were found in the analysis. It was also found that there were just 23 single authored documents among the 159 documents. Coming to authors' collaboration, international co-authorships percentage were reported as 25.16%. 333.

Top 10 key journals in Wellness tourism

This study analyzed the impact of all journals with paper publications on Wellness Tourism by calculating the total citation index of the journals, graphically represented in Figure 1. Tourism Review was first with a total citation index of 226. Tourism Recreation Research, International Journal of Tourism Research, and International Journal of Hospitality Management are the other top three journals with a high total citation index when compared to the remaining 16 indicating a relatively low total citation impact.

Most relevant authors

The study identified the most prominent authors in the field of wellness tourism. According to the analysis, T.J. Lee was found to be the author with the greatest

AUTHORS

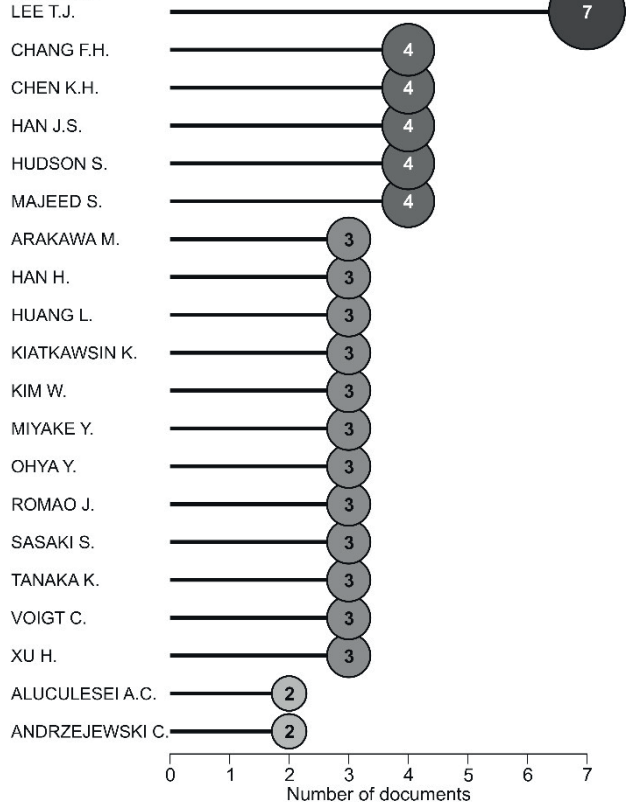

Figure 2. Top authors with maximum publications
Source: own research

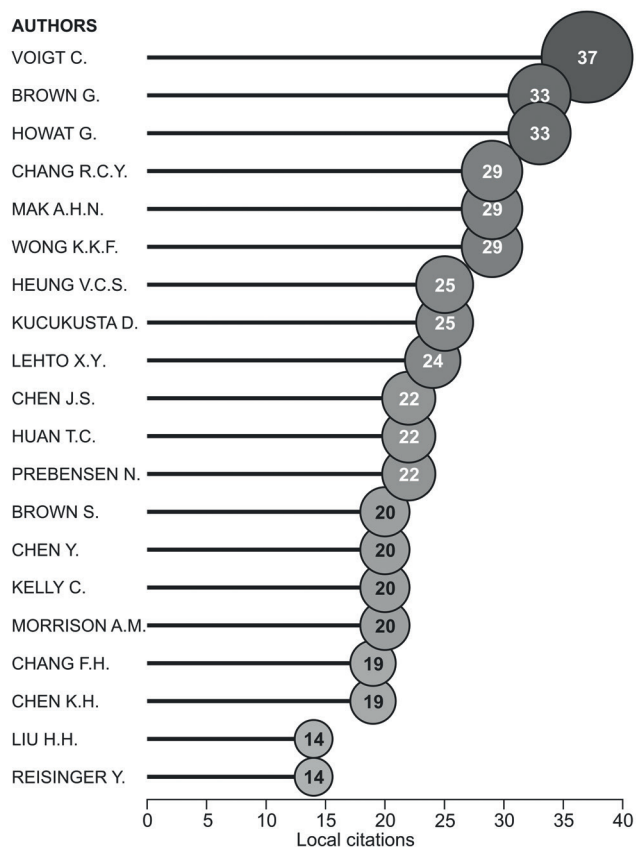

Figure 3. Most cited authors
Source: own research

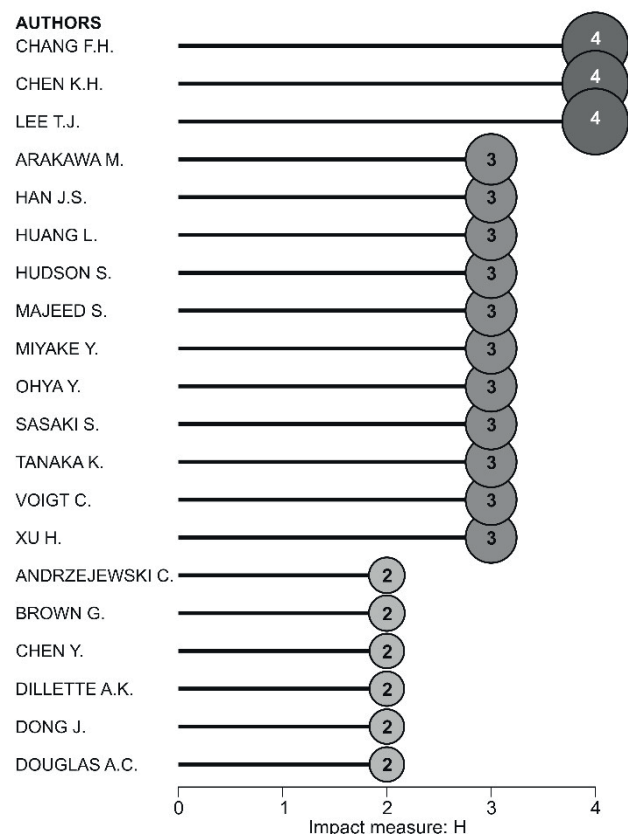

Figure 4. Authors local impact by h-index
Source: own research

number of publications (Figure 2), however, C. Voigt, G. Brown and G. Howat were identified as the authors with most number of citations (Figure 3). It was also discovered that F.H. Chang, K.H. Chen, T.J. Lee were the authors with the highest h-index (Figure 4).

Top 10 countries in academic production

The top ten countries with leading academic production of wellness tourism papers and their frequency are displayed in the table (Table 1). According to the available data, China was leading with a frequency of 120, followed by the USA and Australia with 52 and 45, respectively.

Table 1. Top 10 countries in the scientific production of wellness tourism

Country	Frequency
China	120
USA	52
Australia	45
South Korea	32
Japan	29
Portugal	22
UK	22
Russia	18
Finland	15
India	13

Source: own research.

Most cited country

As shown in Figure 5, with 387 citations, China was the leading country with the most cited publications in Wellness Tourism. The USA and Australia were found to be second and third with 305 and 294 citations, respectively.

Most relevant affiliations

According to the analysis, the institutions that led in terms of Wellness Tourism research production were Sun Yat-sen University – a public research institute in China; Hong Kong Polytechnic University – a top-rated Asian university in Hong Kong; and Sejong University – a private university in Seoul, South Korea. As shown in Table 2, Sun Yat-sen University, Hong Kong Polytechnic University, and Sejong University are the top three affiliates.

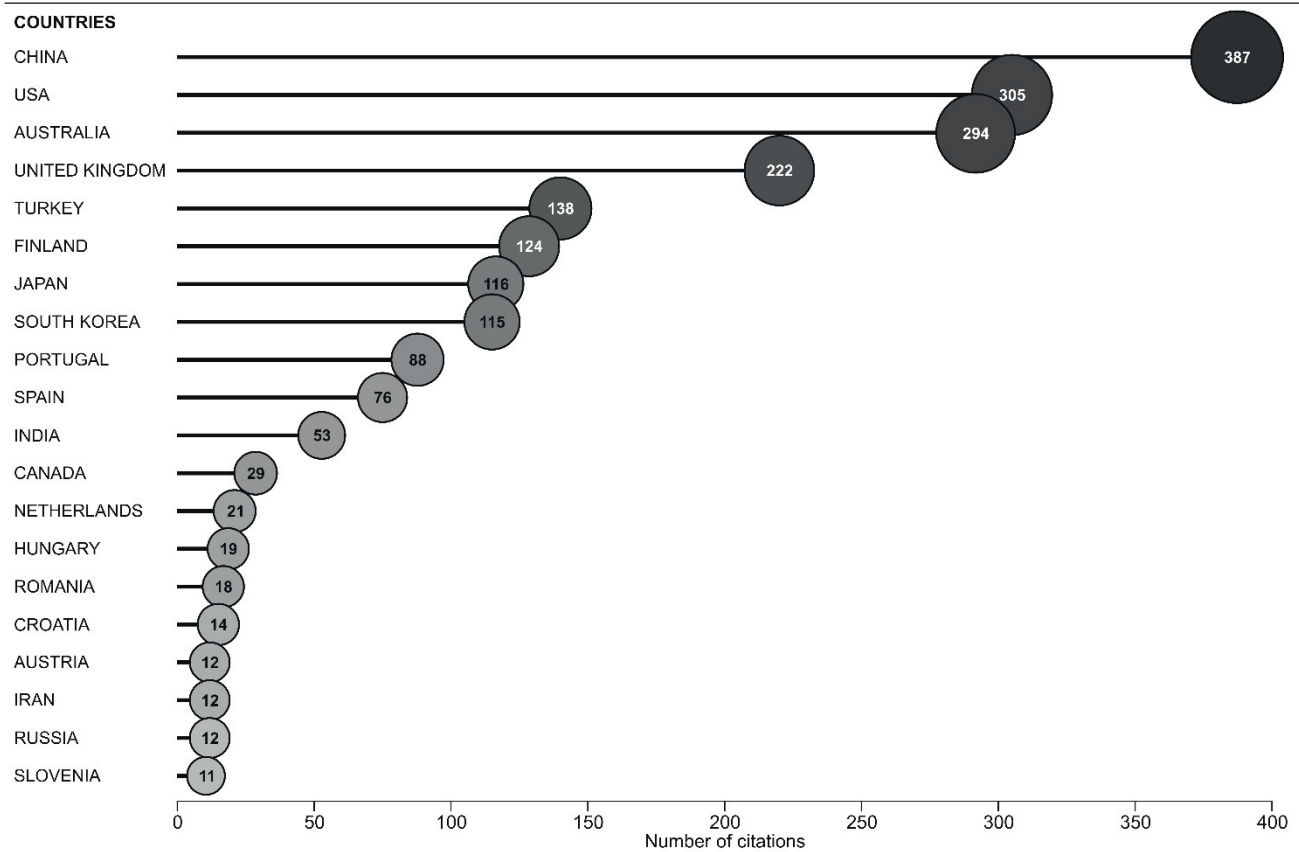

Figure 5. Most cited country

Source: own research

Table 2. Most relevant affiliations

Affiliations	Articles
Sun Yat-sen University	12
Hong Kong Polytechnic University	10
Sejong University	9
Monash University	8
Tzu Hui Institute of Technology	8
Fort Hays State University	7
Purdue University	7
University of Eastern Finland	7
University of South Carolina	7
Fukuoka University	6
Universidad de Las Palmas de Gran Canaria	6
University of South Australia	6
Bucharest University of Economic Studies	5
Dong-A University	5
Hokkaido University	5
Ritsumeikan Asia Pacific University	5
RMIT University	5
Sochi University	5
University of the Sunshine Coast	5
Yantai Nanshan University	5

Source: own research.

Source growth

Starting from the year 2006 until October 2021 the growth of wellness tourism journals showed a progressive trend (Figure 6). As shown in the graph, the initial growth up to 2009 was lower. The flat lines in the graph indicate stagnant phases of wellness tourism publications. The Journal of Hospitality and Tourism Management witnessed a steep growth in the year 2009 but came to a standstill by 2013. After 2013, all the other journals started witnessing a steep growth, and the graph continued upwards until 2021. The journal 'Sustainability' saw consistent tremendous growth from 2017.

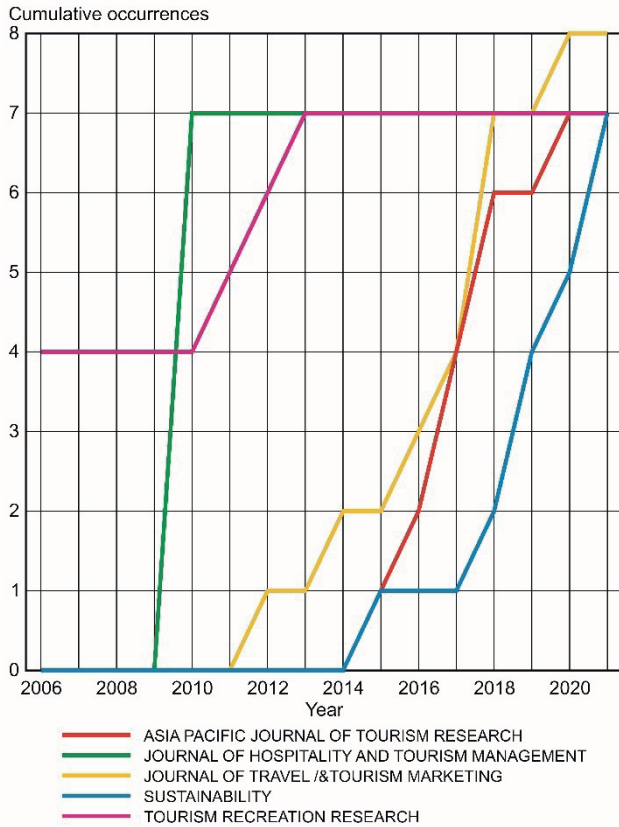

Figure 6. Source growth
Source: own research

Word cloud

‘Health’, ‘Satisfaction’ and ‘Wellness tourism’ were the more predominantly used terms (Figure 7). The size of the words in the word cloud determines how frequently they have appeared. The word placement is a little chaotic, but the most relevant ones are positioned in the middle and are enormous, to make them more noticeable.

Figure 7. Word cloud in the area of wellness tourism
Source: own research

Thematic plot

A thematic plot (Figure 8) was generated, which was subdivided into four thematic zones based on density and centrality. Increased density and centrality in the upper right quadrant reflect ‘motor’

themes. These topics, which included ‘behavior’, ‘age’, ‘arousal’, ‘travel’, ‘wellness tourism’, ‘health’, and a portion of ‘destination’ should be researched more in the future. The niche themes in the top left quadrant included ‘prevalence’, ‘risk’, ‘symptoms’, ‘quality of life’, ‘stress’, ‘meditation’, ‘community’, ‘management’, and ‘tillage’ (agritourism which is popular in Taiwan and a few other destinations), which are specific and under-represented subject themes that are however areas of rapid development. This is indicated by low centrality but higher density. The lower leftward quadrant comprised themes that were emerging/declining, seeming to exhibit a downward tendency with lesser centrality and density. However, no topics were found. Finally, the lower rightward quadrant contained basic topics, directing to topics with greater centrality but low density including ‘leisure’, ‘segmentation’, ‘medical tourism’, ‘experiences’, ‘perceptions’, ‘model’, ‘quality’, ‘satisfaction’, ‘tourism’, ‘life’ and a part of ‘destination’. Much research is done in these areas.

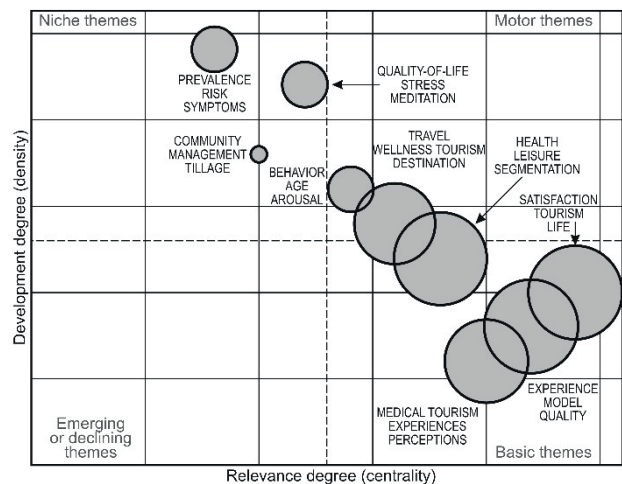

Figure 8. Thematic map representation
Source: own research

Conceptual structure graph or map

This section is used to plot the relationship between each of the terms that frequently appeared in ‘wellness tourism’ research articles. Each word is placed according to Dim 1 and Dim 2 values, resulting in mapping between words with relatively similar values. ‘Diminutive particle’ is a specific term in bibliometric study, represented as ‘Dim’. This map is divided into two sections, red and blue, and both contain related words. The red area, as seen below (Figure 9), has a large number of different words or phrases, signifying that many research publications made linkages between the words mentioned. The area in red pointed towards specific themes like consumer behavior, behavioral intentions, consumer loyalty and so on.

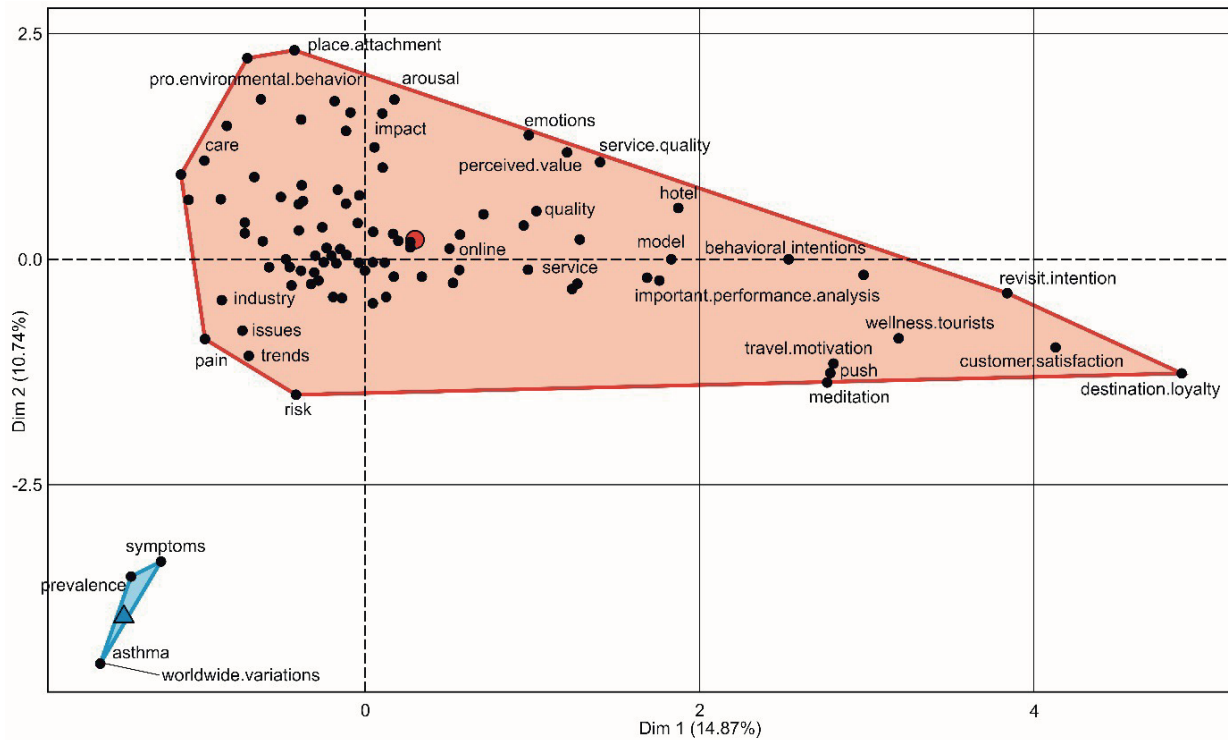

Figure 9. Conceptual structure map
Source: own research

The blue area, on the other hand, shows the terms that have been least related to each other, with few research papers presenting connections between them. Such terms included ‘symptoms’, ‘prevalence’, ‘asthma’ and ‘worldwide variations’.

Trending keywords

The bibliometric analysis revealed the trending keywords over time in the wellness tourism area (Figure 10). The graphical representation makes it evident that few keywords have seen a rising trend in the last few years and have been studied by researchers over time. According to the analysis, ‘health’ was the most trending keyword in the year 2018, with ‘travel’, ‘destination’ and ‘behavior’ having a comparatively lower trend. In the year 2019 ‘satisfaction’ came to be the most trending keyword and some others being ‘wellness tourism’, ‘tourism’, ‘model’ and ‘experience’ almost in a similar manner. The year 2020 saw a rise in ‘medical tourism’ as a trending keyword followed by ‘experiences’, ‘perceptions’ and ‘segmentation’.

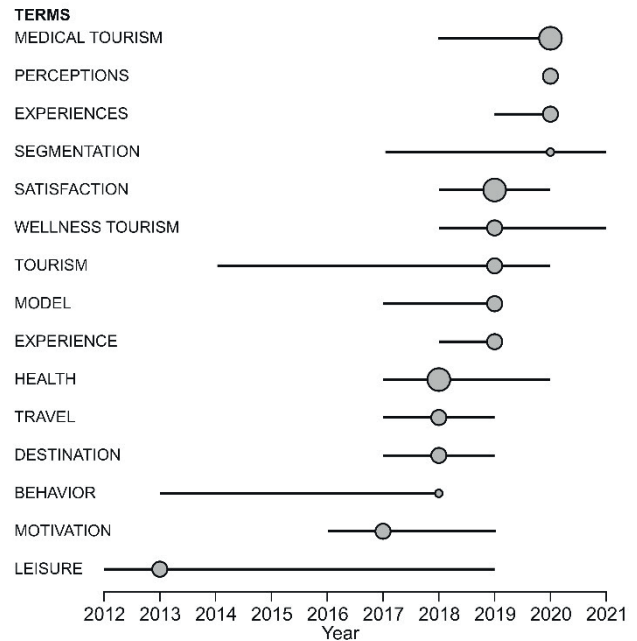

Figure 10. Trending keywords
Source: own research

Word growth

Bibliometric analysis was used to find out cumulative word occurrences over time to understand trends in word growth (Figure 11). Examining the graphical representation of word growth, it is evident that the line in the graph representing ‘health’ has shown tremendous growth to date. From 2006 to 2010, it had been flat and continued with a slow growth rate

until 2017, but from then onward, its growth has been immense. The line representing ‘satisfaction’, is the second most growing while those representing ‘travel’ and ‘wellness tourism’ were others with a rising trend in 2021. ‘Tourism’, ‘medical tourism’, ‘quality’, ‘experience’ and ‘destination’ are words with high fluctuations but slow growth over time.

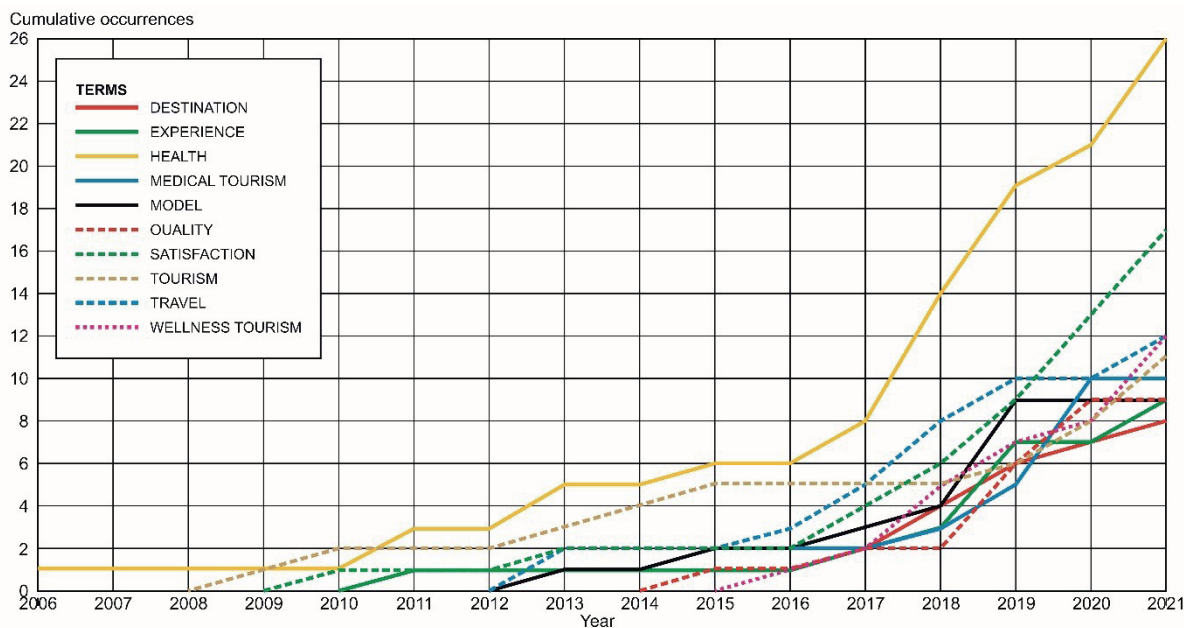

Figure 11. Word growth
Source: own research

4. DISCUSSION

The current study has examined vital aspects in the literature of wellness tourism in tourism and hospitality management. The major trends and emerging topics were recognized by analyzing a conceptual structure map, trending keywords, thematic maps, word clouds, trending keywords, and word growth. Predominantly used words and themes based on varying density and centrality of usage were recognized in the results. The study has also thrown light on words and phrases significantly linked in various research publications on wellness tourism. The findings have signified the rise of medical tourism as the trending keyword since 2020 while recently, tourists' experiences and perceptions were also found to be extremely vital in the field of study.

Although there are studies carried out on medical or healthcare elements, there is little attention paid to wellness travel or wellness tourism (Zhong et al., 2021). The analysis reveals that research on wellness tourism has not been widely published. However several notable journals cover a wide range of topics. As wellness tourism is a relatively young field of study, newer journals and publications are expected to publish more studies in coming years.

The wellness tourism product offerings of tourism businesses can be made beyond the limited criteria of medical and healthcare tourism (Dini, Pencarelli, 2022). Wellness tourism organizations seeking to grow and position themselves in the tourism industry may benefit by providing memorable and meaningful experiences to wellness tourists (Dillette, Douglas,

Martin, 2018). During COVID-19, necessary steps may be taken by the tourism businesses to rejuvenate underperforming wellness tourism attractions and implement more crisis management and recovery initiatives (Majeed, Ramkissoon, 2020). For the promotion of wellness tourism, specific initiatives such as social media and mass media marketing campaigns can be employed. Government initiatives may be taken to support wellness tourism as well. Through various marketing activities, the government can also assist in the promotion of a country as a wellness tourism destination (Lucky Kurniawan, 2018).

Several studies have found that being a niche tourism sector, wellness tourism has been gaining popularity for the past decade (Kaushik, 2020) and bibliometric analysis helps to feasibly discover the significant and quantifiable aspects of the research stream (Junquera, Mitre, 2007). The results after analyzing the data have achieved the purpose of this analysis which is to outline current trends in wellness tourism research.

5. LIMITATIONS

There are a few limitations to this study. Firstly it was limited to articles published on the topic of wellness tourism, as determined by source growth: top journals, top countries with most scientific production, top authors, most cited countries, most relevant affiliations, word clouds, thematic maps, a conceptual structure map, trending keywords, and word growth. The

articles were gathered from the Web of Science database on 25 October 2021, implying that changes and development will be occurring in the future. The study is limited to articles in the Web of Science database that deals with wellness tourism. Despite the in-depth investigation supported by surveys, it does not provide an insight into the generally applicable phenomenon that stimulates investigators to explore all of the causes and peculiarities of 'Wellness Tourism'.

6. FUTURE RESEARCH IMPLICATIONS

Research enthusiasts may evaluate the proposed bibliometric analysis, and undertake future research using a database that includes wellness tourism publications, from databases other than the Web of Science to eliminate current shortcomings. The study identified several themes that can be investigated further in future studies as highlighted in the thematic

map's themes. This section could be very useful to conduct systematic literature reviews. Exploring author collaboration and research effectiveness in the area of wellness tourism is a viable approach for future research. The analysis also discovered various niche themes which were under-represented but are rapidly growing. As a result, these areas have a high potential for future research, and researchers should pay close attention to them.

7. CONCLUSION

Wellness tourism is a niche sector with tremendous potential to grow in future years. This study has provided researchers an outline of the most popular journals, countries, authors, and trending keywords in the area of wellness tourism. The findings of this research throw valuable insights for future research on wellness tourism.

ANALIZA BIBLIOMETRYCZNA PUBLIKACJI NA TEMAT TURYSTYKI WELLNESS

Mrudhusha Mohanan^a , Suraj Kushe Shekhar^b

^a School of Mechanical Engineering, Vellore Institute of Technology, Vellore, India, <https://orcid.org/0000-0003-2177-8404>, e-mail: mrudhusha.mohanan@vit.ac.in, mridhu267@gmail.com

^b School of Mechanical Engineering, Vellore Institute of Technology, Vellore, India, <https://orcid.org/0000-0002-5987-3848>, e-mail: surajk.shekhar@vit.ac.in, surajkushe@gmail.com

Sposób cytowania (styl APA): Mohanan, M., Shekhar, S.K. (2022). Bibliometric analysis of publications on wellness tourism. *Turyzm/Tourism*, 32 (2), 69–86. <https://doi.org/10.18778/0867-5856.32.2.04>

ABSTRAKT

W wyniku pandemii COVID-19 oraz spowodowanych nią stresu i niepokoju, rozwijająca się turystyka wellness jawi się ostatnio jako jeden z najbardziej preferowanych segmentów turystyki, zarówno wśród entuzjastów podróżowania, jak i zwykłych urlopowiczów. Jest to segment niszowy, który posiada ogromny potencjał, by stać się najbardziej pożądanym rodzajem turystyki w nadchodzących latach. Niniejszy artykuł prezentuje analizę bibliometryczną, przeprowadzoną w celu wskazania najważniejszych czasopism, ich cech oraz całkowitej liczby cytowań, popularnych słów kluczowych, nowych wątków itp., dotyczących turystyki wellness. Na podstawie 159 artykułów zaczerpniętych z bazy danych Web of Science, stwierdzono iż często używanym słowem jest „zdrowie”, a najbardziej popularny temat to „turystyka medyczna/lecnicza”. Światowym liderem badań w tej dziedzinie są Chiny. Wyniki niniejszego badania mogą przysłużyć się środowisku badawczemu, akademickiemu, jak również być przydatne w przemyśle turystycznym i dla decydentów sektora turystycznego. Publikacja posiada pewne ograniczenia, lecz daje impuls do dalszych rozważań.

SŁOWA KLUCZOWE

bibliometria, zdrowie, turystyka, podróże, wellness

INFORMACJE O ARTYKULE

Przyjęto:
21 grudnia 2021 r.
Zaakceptowano:
30 września 2022 r.
Opublikowano:
30 grudnia 2022 r.

1. WSTĘP

Według Global Wellness Institute (GWI) oraz Global Wellness Summit turystyka wellness jest jedną z najdynamiczniej rozwijających się form turystyki na świecie. W latach 2017–2019 roczne tempo wzrostu tego sektora było wyższe od całościowego tempa rozwoju turystyki. W wyniku wybuchu pandemii COVID-19 wydatki na turystykę wellness, które w 2019 r. wynosiły 720,4 miliardów dolarów, w 2020 r. spadły do 435,7 miliarda. Jednakże według raportów wydatki na turystykę wellness spadły w nieco mniejszym stopniu niż te na turystykę ogółem (Global Wellness Institute, 2021).

Jako segment niszowy, w ostatnich latach turystyka wellness zyskuje na popularności dzięki organizacji wyjazdów detoksykacyjnych oraz ofercie produktów związanych z tzw. ośrodkami odnowy biologicznej. Można się spodziewać, że w przyszłości będzie ona dalej rozkwiatać (Kaushik, 2020). Turystyka wellness jest częścią turystyki zdrowotnej (Mueller, Lanz Kaufmann, 2001) i oznacza podróżowanie, które zawiera w sobie jeden lub kilka z następujących aspektów: zdrowie ciała, umysłu i ducha, samodzielność, możliwości fizyczne, estetyka, jakość diety, wypoczynek, medytacja, aktywność umysłowa, świadomość ekologiczna oraz wrażliwość na relacje międzyludzkie (Smith, Puczko, 2008). Koncepcja tego typu turystyki stopniowo ewoluje od tradycyjnego podejścia do zdrowia w kierunku holistycznego spojrzenia na dobrostan człowieka (Kazakov, Oyner, 2021). Istotnymi komponentami turystyki wellness są więc zabiegi kosmetyczne, relaks, yoga, zajęcia intelektualne oraz silny nacisk kładziony na świadomość ekologiczną i relacje społeczne (Csirmaz, Petó, 2015).

Do niedawna większość badań nad turystyką wellness skupiała się na osobach odwiedzających uzdrowiska, poprawiających stan swojego zdrowia lub stosujących produkty medyczne (Bennett, King, Milner, 2004; Connell, 2006). Obecnie zaś nowsze badania koncentrują się na holistycznym obrazie dobrego samopoczucia, wskazując na rozwój turystyki wellness. Może on być określony jedynie ogólnie, ponieważ odnosi się do wielorakich personalnych i społecznych elementów dotyczących stylu życia oraz indywidualnych wyborów (Dini, Pencarelli, 2022). Badacze turystyki zaczęli publikować analizy i komentarze dotyczące rozwoju przemysłu turystycznego, poczynając od wczesnych form turystyki religijnej, mentalnej i prozdrowotnej z pierwszej dekady XXI w. (García-Altés, 2005). Podjęto badania w celu przeanalizowania osiągnięć i postępów w turystyce wellness, w tym uznania faktu, że marketing turystyczny był nieskuteczny (Font, McCabe, 2017). Powstanie turystyki wellness zostało poddane dalszym analizom, wraz z czynnikami społecznymi, politycznymi i ekonomicznymi, które

miały na nią wpływ (Lunt, Carrera, 2010). Badania pokazały, że główny powód rosnącej popularności turystyki wellness to jej pozytywny wpływ na społeczny i ekonomiczny dobrostan (Kazakov, Oyner, 2021).

Artykuł zawiera przegląd wcześniejszej literatury na temat turystyki wellness w hotelarstwie, jak również analizę bibliometryczną. Jej celem jest identyfikacja głównych, związanych z zagadnieniem, autorów, źródeł, słów kluczowych (w tym tych o rosnącej popularności) itd. Decydenci i naukowcy mogą wykorzystać wnioski płynące z tych analiz do pokierowania przyszłymi badaniami oraz znalezienia rozwiązań bieżących problemów.

Przebieg pandemii COVID-19 na świecie oraz jej reperkusje generują szereg pytań dotyczących turystyki wellness, na które trzeba odpowiedzieć. Badacze oceniają, że wybuch pandemii może zmienić zachowania turystyczne na korzyść tego typu turystyki (Wen i in., 2021).

Na potrzeby niniejszego artykułu autorzy zdecydowali się poszukać odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jakie są najważniejsze aspekty publikacji na temat turystyki wellness w zakresie turystyki i hotelarstwa?
2. Jakie są główne trendy i tematy pojawiające się w publikacjach dotyczących turystyki wellness?

Powinno to pomóc zrozumieć trendy w literaturze naukowej o turystyce wellness oraz nakreślić szerokie ramy przyszłych badań nad turystyką i zarządzaniem sektorem hotelarskim.

2. METODY

Analiza bibliometryczna jest komputerową, analityczną metodą ewaluacyjną, pozwalającą znaleźć ważne artykuły, autorów i relacje między nimi, dzięki przeglądowi wszystkich publikacji związanych z określonym tematem lub ustaloną dziedziną (Han i in., 2020). Oferując rzetelną, ustrukturyzowaną oraz powtarzalną metodę przeglądu, bibliometria znacznie zwiększa efektywność przeglądu literatury i pozwala na obiektywne mapowanie obszarów analiz i ważnych prac, co jest niezbędne w procesie badań holistycznych (Nasir i in., 2020).

Repozytorium wykorzystanym do zbierania informacji na temat publikacji o turystyce wellness było Web of Science (WoS), gdyż jest to jedna z najintensywniej używanych baz danych do celów bibliometrycznych w różnych dziedzinach badawczych w ostatnich dekadach (Butt, Malik, Shahbaz, 2021; Merigó, Yang, 2017). Baza WoS dostarcza bogatych danych bibliometrycznych, istotnych w analizie cytowań. Przedstawia ona wiedzę w określonym obszarze badań poprzez ocenę czołowych autorów, uczelni oraz krajów mających udział w konkretnej dziedzinie nauki (Hossain, 2020).

Procedura użyta w tym badaniu była następująca: najpierw wybrano bazę WoS w celu pozyskania danych. Postępowanie badawcze przeprowadzono 25 października 2021 r., a do uzyskania danych użyto łącznie słów kluczowych „wellness” i „turystyka”. Wśród kryteriów wyszukiwania w WoS ustawiono również opcję „wszystkie dziedziny” (ang. „*all fields*”). W wyniku poszukiwań pozyskano 159 dokumentów (od 2006 r. do 25 października 2021 r.) z 95 źródeł, z których 148 było artykułami naukowymi. Dokonano wizualizacji bibliometrycznej z zastosowaniem komputerowego programu statystycznego Biblioshiny. W analizie wykorzystano różne obrazkowe i graficzne reprezentacje danych, takie jak np. „chmura słów”, która jest zbiorem wyrazów przedstawionych w różnych skalach. Są to słowa, które pojawiały się najczęściej w artykułach na temat turystyki wellness. Innym wykorzystanym instrumentem była mapa tematyczna – narzędzie do analizy sieci powiązanych słów, używane przy prezentacji danych. Wykorzystuje się tutaj klastry słów oraz interpretuje dane przestrzenne w celu identyfikacji wzorów i połączeń między wyrazami (Hinterberger, 2018). W analizie zastosowano również mapę (diagram) pojęć – wizualne przedstawienie ewaluacji słów. Mapa taka dotyczy głównych tematów w literaturze przedmiotu, związków między nimi i ich rozwoju w czasie (Mora-Valentín, Ortiz-de-Urbina-Criado, Nájera-Sánchez, 2018).

Do analizy wykorzystano również wykres (mapę) struktury pojęć, wizualną reprezentację oceny współsłownej, która przedstawia główne tematy w literaturze, ich relacje i postępowanie w czasie.

3. WYNIKI

Kluczowe informacje

Po wpisaniu słów kluczowych program Web of Science wyszukał dokumenty z okresu od 2006 r. do 25 października 2021 r. Było to 159 prac: 148 artykułów, 8 rozdziałów książek oraz 3 artykuły przedwstępne. Dokumenty pochodziły z 95 źródeł w formie czasopism, książek itp. Analiza wykazała, że ukazały się one średnio 5,17 roku temu, a średnia liczba cytowań w dokumencie wynosiła 13,27. Przeciętna liczba cytowań jednego dokumentu rocznie wynosiła 2,77, a całkowita liczba odniesień (pozycji w bibliografii) to 6457. Dokumenty zawierały 350 słów kluczowych wraz z ich rozwinięciami oraz 590 słów kluczowych odautorskich. Analiza wykazała 353 autorów oraz 436 wzmianek o autorach. Stwierdzono również, że wśród 159 dokumentów były tylko 23 prace jednoautorskie. Jeśli chodzi o współpracę autorów, to odsetek współautorów międzynarodowych wyniósł 25,16%.

CZASOPISMA

TOURISM REVIEW

TOURISM RECREATION RESEARCH

INTERNATIONAL JOURNAL OF TOURISM RESEARCH

INTERNATIONAL JOURNAL OF HOSPITALITY MANAGEMENT

JOURNAL OF TRAVEL /&TOURISM MARKETING

JOURNAL OF HOSPITALITY AND TOURISM MANAGEMENT

ASIA PACIFIC JOURNAL OF TOURISM RESEARCH

JOURNAL OF TRAVEL RESEARCH

ANNALS OF LEISURE RESEARCH

TOURISM MANAGEMENT PERSPECTIVES

ANATOLIA-INTERNATIONAL JOURNAL OF TOURISM AND HOSPITALITY RESEARCH

TOURISM MANAGEMENT

JOURNAL OF HOSPITALITY MARKETING & MANAGEMENT

CURRENT ISSUES IN TOURISM

ANNALS OF TOURISM RESEARCH

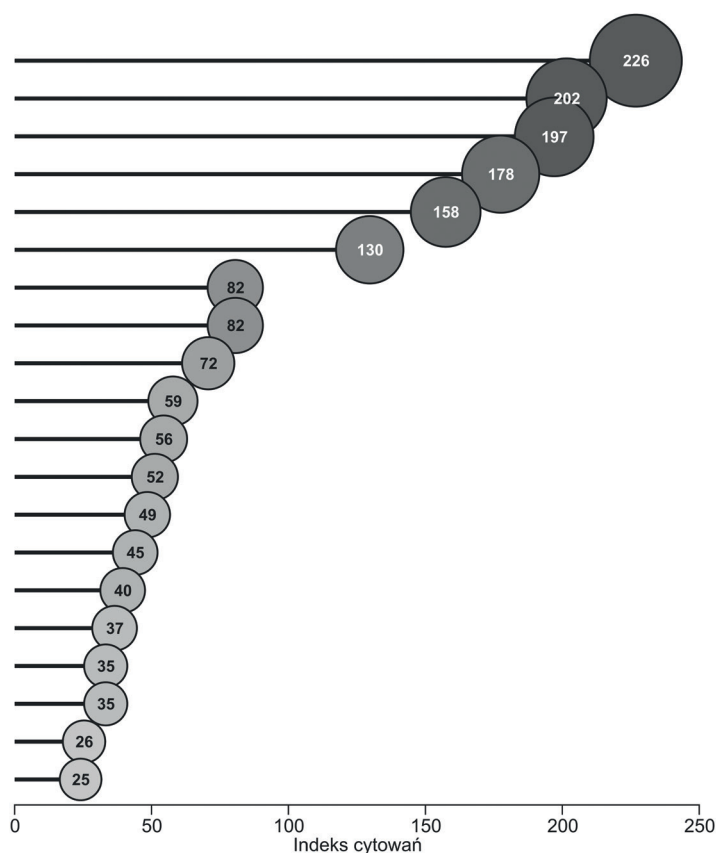
INTERNATIONAL JOURNAL OF CONTEMPORARY HOSPITALITY MANAGEMENT

ANNALS OF EPIDEMIOLOGY

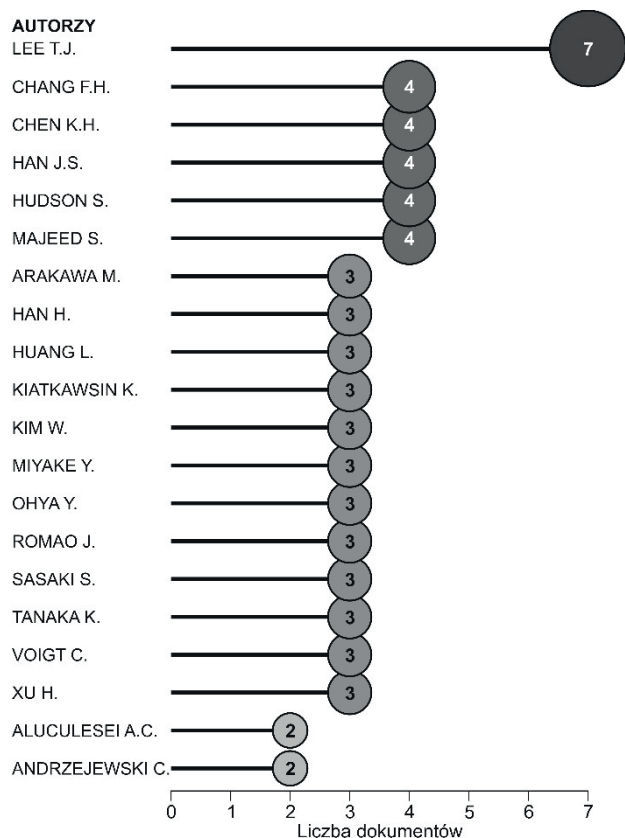
JOURNAL OF CHINA TOURISM RESEARCH

PEDIATRIC ALLERGY AND IMMUNOLOGY

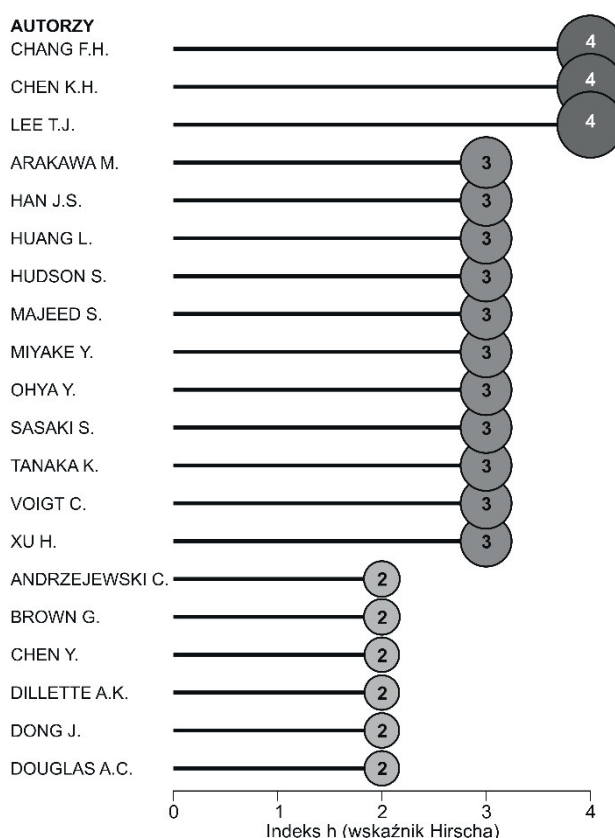
JOURNAL OF HOSPITALITY AND TOURISM TECHNOLOGY

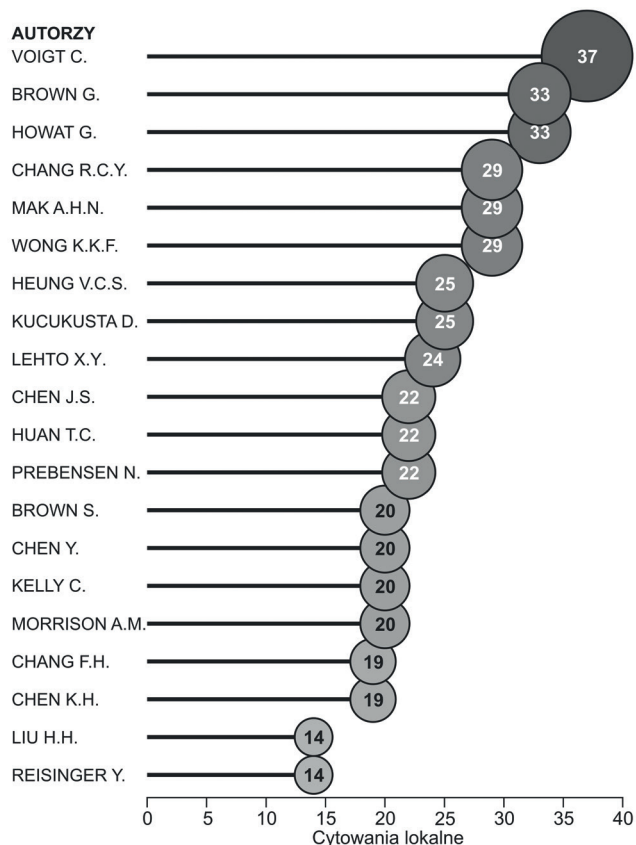
Rysunek 1. 10 czołowych czasopism dotyczących turystyki wellness według indeksu cytowań
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2. Autorzy z największą liczbą publikacji
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 4. Ranking autorów według indeksu h
(wskaźnik Hirscha)
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3. Najczęściej cytowani autorzy
Źródło: opracowanie własne

10 czołowych czasopism w dziedzinie turystyki wellness

Przeprowadzono analizę oddziaływania wszystkich czasopism zawierających publikacje dotyczące turystyki wellness za pomocą obliczenia wskaźnika cytowań (rysunek 1). Pierwsze miejsce zajął *Tourism Review*, z indeksem cytowań wynoszącym 226. Trzy inne wiodące czasopisma z wysokim indeksem cytowań w porównaniu do pozostałych szesnastu to: *Tourism Recreation Research*, *International Journal of Tourism Research* oraz *International Journal of Hospitality Management*.

Najważniejsi autorzy

Badanie wyłoniło najbardziej znaczących autorów zajmujących się tematyką turystyki wellness. Twórcą największej liczby publikacji okazał się T.J. Lee (rysunek 2), chociaż najczęściej cytowani byli: C. Voigt, G. Brown i G. Howat (rysunek 3). Wykazano również, że F.H. Chang, K.H. Chen oraz T.J. Lee byli autorami z najwyższym indeksem h (wskaźnik Hirscha) (rysunek 4).

10 krajów wiodących w działalności wydawniczej

W tabeli 1 przedstawiono 10 wiodących krajów w publikacjach akademickich dotyczących turystyki wellness. Według dostępnych danych pierwsze miejsce należy do Chin, z liczbą publikacji 120, za nimi znajdują się USA oraz Australia, odpowiednio z liczbami: 52 i 45.

Tabela 1. 10 wiodących krajów w publikacjach akademickich w dziedzinie turystyki wellness

Kraj	Liczba publikacji
Chiny	120
USA	52
Australia	45
Korea Południowa	32
Japonia	29
Portugalia	22
Wielka Brytania	22
Rosja	18
Finlandia	15
Indie	13

Źródło: opracowanie własne.

Najczęściej cytowane kraje

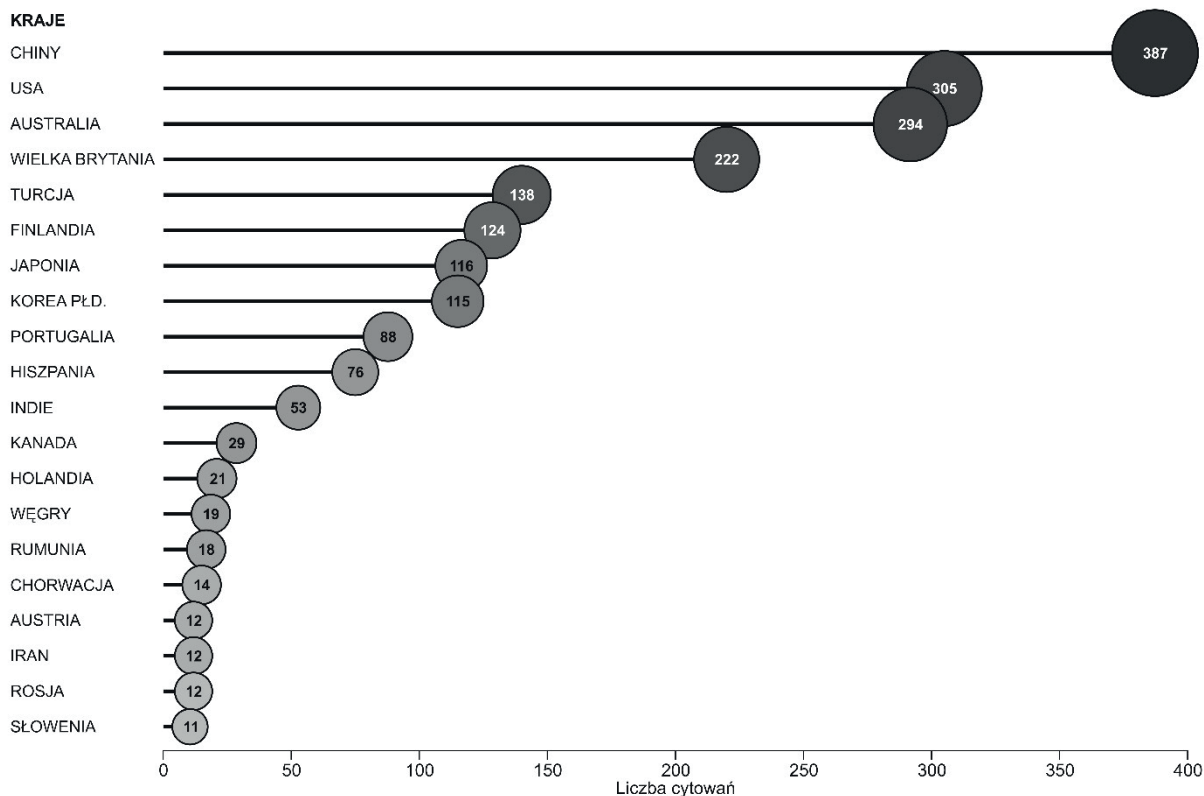
Jak wynika z rysunku 5, krajem, z którego pochodziły najczęściej cytowane publikacje na temat turystyki wellness, były Chiny (387 cytowań), a następnie Stany Zjednoczone (305 cytowań) oraz Australia (294 cytowania).

Najważniejsze afiliacje

Według przeprowadzonej analizy instytucje wiodące w kategorii badań nad turystyką wellness to Uniwersytet Sun Yat-sen (państwowy instytut badawczy w Chinach), Politechnika Hong Kongu (najwyżej oceniana uczelnia azjatycka w Hong Kongu) oraz Uniwersytet Sejong (prywatna uczelnia w Seulu, w Korei Południowej). Jak pokazuje tabela 2, Uniwersytet Sun Yat-sen, Politechnika Hong Kongu oraz Uniwersytet Sejong to trzy główne miejsca pracy autorów.

Tabela 2. Najczęstsze afiliacje autorów

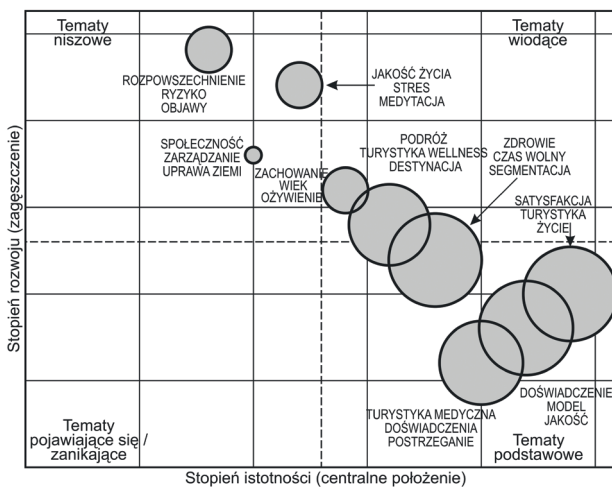
Afilacje	Liczba artykułów
Uniwersytet Sun Yat-sen	12
Politechnika Hong Kongu	10
Uniwersytet Sejong	9
Uniwersytet Monash	8
Instytut Technologii Tzu Hui	8
Państwowy Uniwersytet Fort Hays	7
Uniwersytet Purdue	7
Uniwersytet Wschodniej Finlandii	7
Uniwersytet Południowej Karoliny	7

Rysunek 5. Najczęściej cytowane kraje

Źródło: opracowanie własne

zagęszczenie. Dolny lewy kwadrant obejmuje tematy pojawiające się / zanikające, co świadczy o tendencji spadkowej, z mniejszą centralizacją i zagęszczeniem. Jednakże tutaj nie umiejscowiono żadnych tematów. Wreszcie dolny prawy kwadrant zawiera tematy podstawowe, o większej centralności, lecz niskim zagęszczeniu: „czas wolny” („leisure”), „segmentacja” („segmentation”), „turystyka medyczna” („medical tourism”), „doświadczenia” („experiences”), „postrzeganie” („perceptions”), „model” („model”), „jakość” („quality”), „satisfakcja” („satisfaction”), „turystyka” („tourism”), „życie” („life”) oraz częściowo „destynacja” („destination”). W tych obszarach prowadzi się wiele badań.

Rysunek 8. Mapa tematyczna
Źródło: opracowanie własne

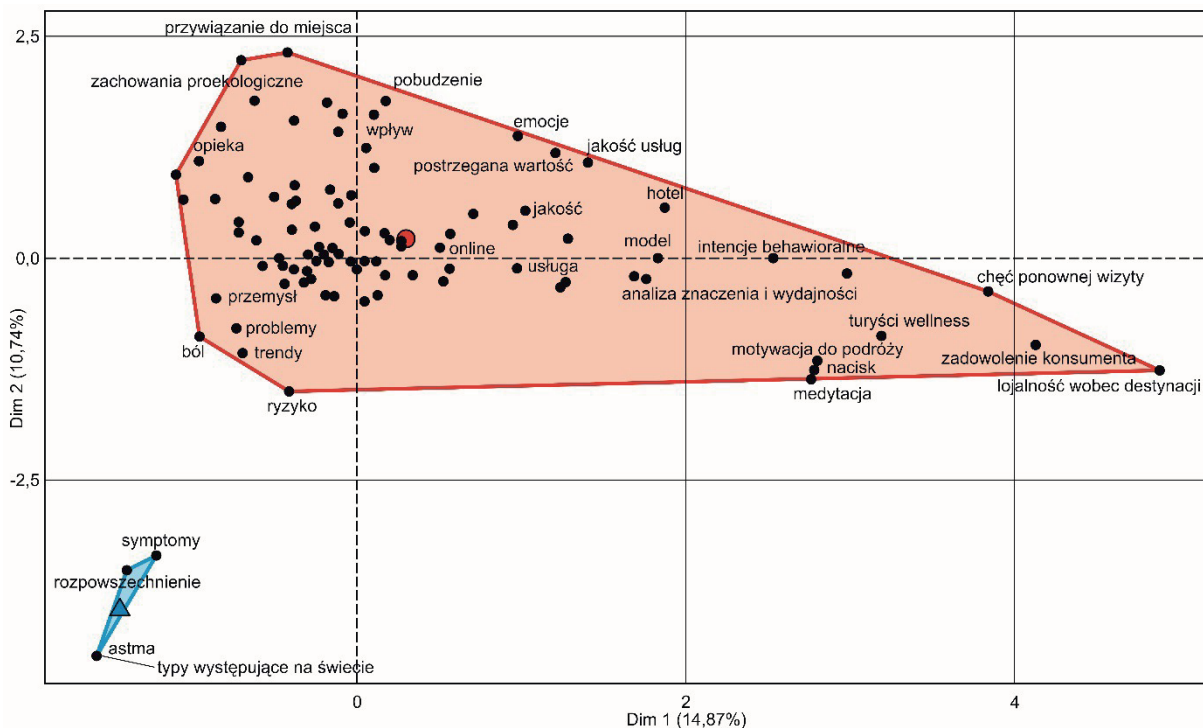
Mapa (diagram) struktury pojęciowej

Opisana poniżej część badania nakreśla związki pomiędzy terminami, które często występowały w artykułach naukowych na temat turystyki wellness. Każde słowo umiejscowione jest według wartości Dim 1 i Dim 2, tworząc mapę słów o stosunkowo zbliżonych wartościach. „Cząstka deminutywna” jest w badaniach bibliometrycznych specyficznym terminem przedstawianym skrótowo słowem „dim”. Mapa dzieli się na dwie części, czerwoną i niebieską, z których obie zawierają powiązane wyrazy. Obszar czerwony, jak przedstawiono poniżej (rysunek 9), zawiera dużą liczbę różnych słów i zwrotów, co oznacza, że w wielu publikacjach naukowych zastosowano wzajemne powiązania między wspomnianymi słowami. Obszar czerwony wskazywał na konkretne wątki tematyczne, takie jak zachowania konsumentów, intencje behawioralne, lojalność konsumentka itp.

Z drugiej strony obszar niebieski pokazuje terminy, które były najslabiej powiązane ze sobą, a artykuły naukowe prezentujące związki między nimi były nieliczne. Zwroty tego typu to: „objawy” („symptoms”), „rozpowszechnienie” („prevalence”), „astma” („asthma”) i „typy występujące na świecie” („worldwide variations”).

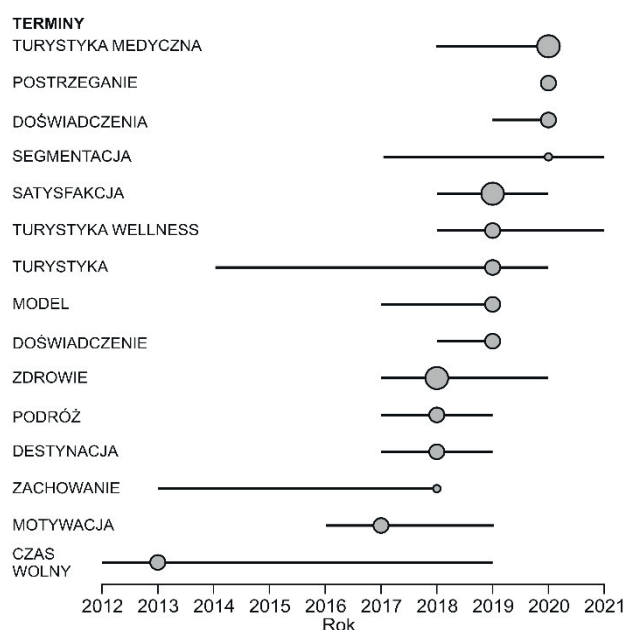
Popularne słowa kluczowe

Analiza bibliometryczna wyłoniła też popularne słowa kluczowe, jakie pojawiały się w badanym okresie w obszarze turystyki wellness (rysunek 10). Mapa wyraźnie pokazuje, że niewiele wyrazów kluczowych zyskało na popularności w ostatnich kilku latach lub było badanych naukowo. Na podstawie analizy można stwierdzić, że

Rysunek 9. Mapa struktury pojęciowej
Źródło: opracowanie własne

w 2018 r. najbardziej popularnym słowem kluczowym było „zdrowie” („health”), a następnie wyrazy: „podróż” („travel”), „destynacja” („destination”) i „zachowanie” („behavior”). W roku 2019 najbardziej popularnym słowem kluczowym stała się „satisfakcja” („satisfaction”), wyprzedzając nieznacznie wyrażenia: „turystyka wellness” („wellness tourism”), „turystyka” („tourism”), „model” („model”) oraz „doświadczenie” („experience”). W 2020 r. na popularności zyskało określenie „turystyka medyczna” („medical tourism”), po nim zaś następowały słowa: „doświadczenia” („experiences”), „postrzeganie” („perceptions”) oraz „segmentacja” („segmentation”).

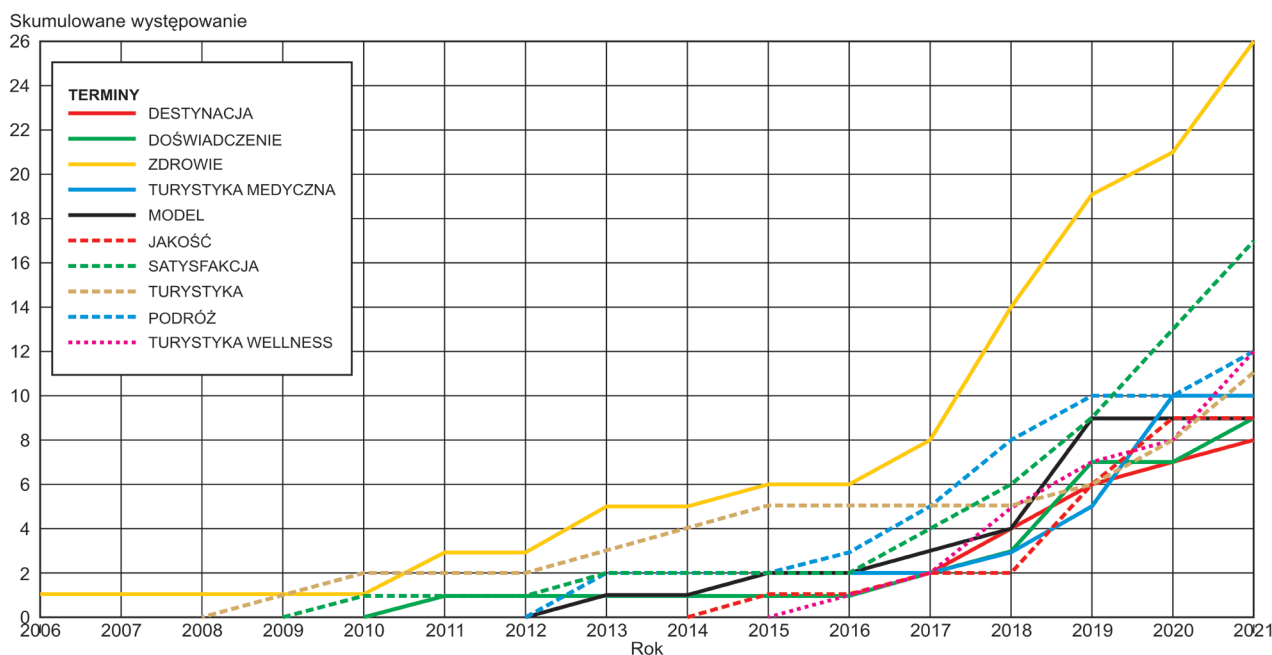
Rysunek 10. Popularne słowa kluczowe
Źródło: opracowanie własne

Wzrost częstotliwości używania słów

Dzięki analizie bibliometrycznej określono łączne występowanie pewnych słów w badanym przedziale czasu, co pomogło zrozumieć trendy w ich pojawianiu się (rysunek 11). Na wykresie przedstawiającym wzrost częstotliwości występowania konkretnych wyrazów krzywa reprezentująca słowo „zdrowie” („health”) ilustruje spektakularny wzrost. Od 2006 do 2010 r. linia była płaska, później powoli rosła do roku 2017, kiedy to nastąpił ogromny wzrost częstotliwości używania tego wyrazu. Krzywa reprezentująca słowo „satisfakcja” („satisfaction”) jest drugą najbardziej wznoszącą się linią, podczas gdy zwroty „podróż” („travel”) oraz „turystyka wellness” („wellness tourism”) zwiększyły częstotliwość występowania w 2021 r. „Turystyka” („tourism”), „turystyka medyczna” („medical tourism”), „jakość” („quality”), „doświadczenie” („experience”) oraz „destynacja” („destination”) to wyrażenia, których częstotliwość używania podlega dużym fluktuacjom, generalnie jednak występują one stopniowo coraz częściej.

4. Dyskusja

W niniejszym artykule przeanalizowano ważne aspekty publikacji dotyczących turystyki wellness w ramach zarządzania turystyką i hotelarstwem. Rozpoznano główne trendy i pojawiające się tematy dzięki analizie konceptualnej mapy strukturalnej, popularnych słów kluczowych, map tematycznych, chmur słów oraz rosnącej częstotliwości pojawiania się konkretnych pojęć. Na podstawie zróżnicowanej gęstości i centralności ich występowania,

Rysunek 11. Wzrost częstotliwości występowania słów
Źródło: opracowanie własne

określono wyrazy i tematy najczęściej pojawiające się w różnych publikacjach naukowych o turystyce wellness. Wyniki świadczą o rozwoju terminu „turystyka medyczna” („*medical tourism*”) jako popularnego słowa kluczowego od roku 2020. Wyrażenia „doświadczenia turystów” („*tourists' experiences*”) oraz „postrzeganie” („*perceptions*”) również okazały się bardzo istotne w omawianym obszarze badań.

Chociaż istnieją badania dotyczące zagadnień medycznych lub związanych ze zdrowiem, mało uwagi poświęca się podróżom i turystyce wellness (Zhong i in., 2021). Przeprowadzona analiza ujawniła, że badania dotyczące turystyki wellness nie są szeroko publikowane, jednak kilka uznanych czasopism prezentuje różnorodny zakres takich tematów. Jako że turystyka wellness jest stosunkowo młodą dziedziną wiedzy, oczekuje się, że nowsze pisma i publikacje będą zawierać więcej prac na ten temat w bliskiej przyszłości.

Oferta produktów związanych z turystyką wellness może wykraczać poza ograniczające kryteria turystyki medycznej i zdrowotnej (Dini, Pencarelli, 2022). Firmy, które chcą się rozwijać i przodować w branży turystycznej, mogłyby zyskać, kreując niezapomniane i ważne doświadczenia uczestników turystyki wellness (Dillette, Douglas, Martin, 2018). Podczas pandemii COVID-19 firmy turystyczne mogą podjąć niezbędne kroki, by przywrócić atrakcyjność turystyki wellness i wprowadzić więcej zasad zarządzania kryzysowego oraz inicjatyw rozwojowych (Majeed, Ramkissoon, 2020). W celu promocji turystyki wellness można zastosować konkretne środki, takie jak media społecznościowe czy kampanie marketingowe w mass mediach. Można również skorzystać z inicjatyw rządowych. Poprzez różne działania marketingowe rząd mógłby także pomóc w promocji kraju jako destynacji turystyki wellness (Lucky Kurniawan, 2018).

Niektóre badania wykazały, że w ostatniej dekadzie turystyka wellness staje się coraz bardziej popularna jako niszowy sektor turystyczny (Kaushik, 2020), a analiza bibliometryczna pomaga odkryć istotne i mierzalne aspekty tego nurtu badawczego (Junquera, Mitre, 2007). Wyniki przeprowadzonej analizy danych umożliwiły osiągnięcie celu, którym było określenie bieżących trendów w badaniach dotyczących turystyki wellness.

5. OGRANICZENIA

W opisywanym badaniu zaistniały pewne bariery. Po pierwsze, było one ograniczone do opublikowanych artykułów na temat turystyki wellness wybranych według następujących kryteriów: wiodące czasopisma, kraje o największej liczbie badań, najpopularniejsi autorzy, najczęściej cytowane kraje, najważniejsze afiliacje,

chmury wyrazowe, mapy tematyczne, mapa struktury pojęciowej, popularne słowa kluczowe oraz wzrost częstotliwości występowania słów. Artykuły zostały zebrane w bazie Web of Science 25 października 2021 r.; w przyszłości z pewnością będą następowały zmiany i dalszy rozwój. Badanie ograniczone jest do artykułów na temat turystyki wellness uwzględnionych w bazie danych Web of Science. Pomimo pogłębionych badań, popartych ankietami, baza ta nie zapewnia pełnego zrozumienia ważnego zjawiska, jakim jest turystyka wellness. Naukowców stymuluje to jednak do analizowania wszystkich jej przyczyn i osobliwości.

6. IMPLIKACJE PRZYSZŁYCH BADAŃ

Entuzjaści nauki, by wyeliminować obecne niedociągnięcia, mogą ocenić zaproponowaną analizę bibliometryczną i korzystając z innych baz danych niż Web of Science, podjąć podobne badania w przyszłości. W niniejszym artykule zidentyfikowano kilka tematów, które – jak wynika z mapy tematycznej – można dalej analizować. Ta część rezultatów może być bardzo przydatna do przeprowadzania systematycznych przeglądów literatury. Zalecane kierunki kolejnych badań to analiza współpracy między autorami artykułów oraz efektywności studiów nad turystyką wellness. Analiza ujawniła też wiele tematów niszowych, wcześniej nierozwijanych. Obszary te posiadają duży potencjał dla przyszłych badań, zatem naukowcy powinni zwrócić na nie szczególną uwagę.

7. WNIOSEK

Turystyka wellness jest niszowym sektorem turystyki z ogromnym potencjałem rozwoju w przyszłości. Opisana analiza dała badaczom zarys najpopularniejszych czasopism, krajów, autorów oraz popularnych słów kluczowych w zakresie turystyki wellness. Wyniki dostarczają cennych sugestii co do kierunków przyszłych badań w tej dziedzinie.

REFERENCES/BIBLIOGRAFIA

- Bennett, M., King, B., Milner, L. (2004). The health resort sector in Australia: A positioning study. *Journal of Vacation Marketing*, 10 (2), 122–137. <https://doi.org/10.1177/135676670401000203>
- Butt, N.S., Malik, A.A., Shahbaz, M.Q. (2021). Bibliometric analysis of statistics journals indexed in Web of Science under emerging source citation index. *SAGE Open*, 11 (1). <https://doi.org/10.1177/2158244020988870>

- Connell, J. (2006). Medical tourism: Sea, sun, sand and ... surgery. *Tourism Management*, 27 (6), 1093–1100. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2005.11.005>
- Csirmaz, É., Petó, K. (2015). International trends in recreational and wellness tourism. *Procedia Economics and Finance*, 32, 755–762. [https://doi.org/10.1016/s2212-5671\(15\)01458-6](https://doi.org/10.1016/s2212-5671(15)01458-6)
- Dillette, A., Douglas, A., Martin, D. (2018). Do vacations really make us happier? Exploring the relationships between wellness tourism, happiness and quality of life. *Journal of Tourism & Hospitality*, 7 (3), 10000355. <https://doi.org/10.4172/2167-0269.1000355>
- Dini, M., Pencarelli, T. (2022). Wellness tourism and the components of its offer system: A holistic perspective. *Tourism Review*, 77 (2), 394–412. <https://doi.org/10.1108/TR-08-2020-0373>
- Font, X., McCabe, S. (2017). Sustainability and marketing in tourism: Its contexts, paradoxes, approaches, challenges and potential. *Journal of Sustainable Tourism*, 25 (7), 869–883. <https://doi.org/10.1080/09669582.2017.1301721>
- García-Altés, A. (2005). The development of health tourism services. *Annals of Tourism Research*, 32 (1), 262–266. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2004.05.007>
- Global Wellness Institute (2021). *The Global Wellness Economy: Looking Beyond COVID*. Retrieved from: https://globalwellnessinstitute.org/wp-content/uploads/2021/11/GWI-WE-Monitor-2021_final-digital.pdf (5.12.2021).
- Han, J., Kang, H.-J., Kim, M., Kwon, G.H. (2020). Mapping the intellectual structure of research on surgery with mixed reality: Bibliometric network analysis (2000–2019). *Journal of Biomedical Informatics*, 109. <https://doi.org/10.1016/j.jbi.2020.103516>
- Hinterberger, H. (2018). Thematic Map. In: L. Liu, M.T. Özsü (eds), *Encyclopedia of Database Systems* (pp. 4121–4122). New York (NY): Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-8265-9_1377
- Hossain, M.M. (2020). Current status of global research on novel coronavirus disease (COVID-19): A bibliometric analysis and knowledge mapping [version 1; peer review: 2 approved with reservations]. *F1000Research*, 9, 374. <https://doi.org/10.12688/f1000research.23690.1>
- Junquera, B., Mitre, M. (2007). Value of bibliometric analysis for research policy: A case study of Spanish research into innovation and technology management. *Scientometrics*, 71, 443–454. <https://doi.org/10.1007/s11192-007-1689-9>
- Kaushik, K. (2020). *Here's why wellness tourism will witness a surge in popularity in a post-COVID world*. Retrieved from: <https://www.outlookindia.com/outlooktraveller/explore/story/70676/health-and-wellness-tourism-in-the-post-covid-world> (12.11.2021).
- Kazakov, S., Oyner, O. (2021). Wellness tourism: A perspective article. *Tourism Review*, 76 (1), 58–63. <https://doi.org/10.1108/TR-05-2019-0154>
- Lucky Kurniawan, L. (2018). Promoting Indonesia as a wellness tourism destination. *KnE Social Sciences*, 3 (10), 250–260. <https://doi.org/10.18502/kss.v3i10.3378>
- Lunt, N., Carrera, P. (2010). Medical tourism: Assessing the evidence on treatment abroad. *Maturitas*, 66 (1), 27–32. <https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2010.01.017>
- Majeed, S., Ramkissoon, H. (2020). Health, wellness, and place attachment during and post health pandemics. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.573220>
- Merigó, J.M., Yang, J.-B. (2017). A bibliometric analysis of operations research and management science. *Omega (United Kingdom)*, 73, 37–48. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2016.12.004>
- Mora-Valentín, E.-M., Ortiz-de-Urbina-Criado, M., Nájera-Sánchez, J.-J. (2018). Mapping the conceptual structure of science and technology parks. *The Journal of Technology Transfer*, 43 (5), 1410–1435. <https://doi.org/10.1007/s10961-018-9654-8>
- Mueller, H., Lanz Kaufmann, E. (2001). Wellness tourism: Market analysis of a special health tourism segment and implications for the hotel industry. *Journal of Vacation Marketing*, 7 (1), 5–17. <https://doi.org/10.1177/135676670100700101>
- Nasir, A., Shaukat, K., Hameed, I.A., Luo, S., Alam, T.M., Iqbal, F. (2020). A bibliometric analysis of corona pandemic in social sciences: A review of influential aspects and conceptual structure. *IEEE Access*, 8, 133377–133402. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.3008733>
- Smith, M., Puczko, L. (2008). *Health and wellness tourism*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080942032>
- Wen, J., Kozak, M., Yang, S., Liu, F. (2021). COVID-19: potential effects on Chinese citizens' lifestyle and travel. *Tourism Review*, 76 (1), 74–87. <https://doi.org/10.1108/TR-03-2020-0110>
- Zhong, L., Deng, B., Morrison, A.M., Coca-Stefaniak, J.A., Yang, L. (2021). Medical, health and wellness tourism research – a review of the literature (1970–2020) and research agenda. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (20), 10875. <https://doi.org/10.3390/ijerph182010875>